

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО**

Кафедра хірургії №2

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
доцент Ірина СОЛОНИНКО

_____ 2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 29.1 «ХІРУРГІЯ» (IV курс)**

**підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 222 «Медицина»
спеціальності 228 «Педіатрія»
Факультет медичний №2**

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри хірургії №2
Протокол №27
від "12" квітня 2023 р.
Завідувач кафедри хірургії №2
проф. _____ Ігор КОБЗА

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри хірургії №1
Протокол №15
від "12" квітня 2023 р.
Завідувач кафедри хірургії №1
проф. _____ Олексій Лукавецький

ЗАТВЕРДЖЕНО

профільною методичною
комісією з хірургічних дисциплін
Протокол №20
від "27" квітня 2023 р.
Голова профільної методичної комісії
проф. _____ Віктор АНДРЮЩЕНКО

Львів – 2023

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: проф. Кобза І.І., проф. Орел Ю.Г., проф. Мазур Ю.І.,
доц. Коваль А.І., доц. Савченко А.А., доц. Трутяк Р.І.

РЕЦЕНЗЕНТИ: проф. Трутяк І.Р., проф. Коломійцев В.І.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Хірургія»

відповідно до Стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальностей 222 «Медицина» і 228 «Педіатрія» освітньої програми магістра медицини або педіатрії

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Хірургія – медична клінічна дисципліна, спрямована на профілактику, діагностику, лікування і наукове дослідження захворювань і порушень, при яких основне вирішальне значення мають криваві і безкровні оперативні втручання руками хірурга за допомогою інструментів та приладів. Протягом IV курсу навчання основою навчального процесу є здобуття етичних знань і оволодіння практичними навичками з ургентної абдомінальної хірургії та хірургічної гастроентерології та проктології з основами трансплантології, що мають забезпечити молодому лікарю можливість самостійного спостереження за хворим, встановлення попереднього діагнозу, складання програми обстеження та проведення диференціальної діагностики, а також визначення тактики лікування основних, соціально значущих захворювань.

Робоча навчальна програма з дисципліни «Хірургія» для студентів 4-ого курсу медичного факультету № 2 спеціальностей 222 «Медицина» і 228 «Педіатрія» освітньої програми магістра медицини або педіатрії опрацьована на основі типової навчальної програми з дисципліни «Хірургія» для вищих медичних закладів освіти України III-IV рівнів акредитації, яка складена колективом кафедри хірургії № 4 Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, опорної з дисципліни «Хірургія», з врахуванням наскрізної типової програми з дисципліни «Хірургія» від 2008 року, типових програм з факультетської, шпитальної хірургії, дисципліни «Хірургічні хвороби» та програми з дитячої хірургії для спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія». Програму дисципліни «Хірургія» поділено на розділи, які, в свою чергу, поділяються на підрозділи. На четвертому курсі для студентів медичного факультету передбачається вивчення розділу хірургії – «Абдомінальна хірургія з основами трансплантології», який складається з двох підрозділів – «Ургентна абдомінальна хірургія» і «Хірургічна гастроентерологія, проктологія і трансплантологія».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є причини виникнення та патогенетичні механізми розвитку гострих та хронічних захворювань органів черевної порожнини, їх клінічний перебіг та симптоматика, методи допоміжної діагностики та їх диференціальна діагностика, методи консервативного та оперативного лікування і профілактики відповідно до програми підготовки лікаря загального профілю.

Міждисциплінарні зв'язки: нормальна анатомія, нормальна фізіологія, гістологія, патологічна анатомія, патологічна фізіологія, топографічна анатомія та оперативна хірургія, мікробіологія, фармакологія, пропедевтика внутрішніх хвороб, догляд за хірургічними хворими, загальна хірургія.

Опис навчального плану дисципліни «Хірургія» для студентів IV-ого курсу медичного факультету №2 спеціальності 222 „Медицина” і спеціальності 228 «Педіатрія», кваліфікація – магістр

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них			Рік навчання, семестр	Вид контролю
	Всього	Аудиторних			
		Лекцій	Практичних занять		
Розділ «Абдомінальна хірургія», підрозділ 1 «Ургентна абдомінальна хірургія», підрозділ 2 «Хірургічна гастроентерологія, проктологія і трансплантологія»	4,5 кредити ECTS / 135 год.	10	58	67	IV курс (VII, VIII семестр) (залік)

1. Мета та завдання навчальної дисципліни.

1.1 Метою викладання розділу навчальної дисципліни «Абдомінальна хірургія з основами трансплантології» є засвоєння теоретичних та практичних знань з етіології, патогенезу, типових та атипичних клінічних проявів, методів діагностики, консервативного та оперативного лікування, реабілітації хірургічних захворювань органів черевної порожнини в межах, які відповідають підготовці лікаря загального профілю з урахуванням особливості його спеціальності.

1.2 Завдання вивчення навчальної дисципліни:

ПП.116 Знати основні етіологічні та патогенетичні фактори найбільш поширених хірургічних захворювань органів черевної порожнини.

ПП.211 Знати класифікації і типову клінічну картину найбільш поширених хірургічних захворювань органів черевної порожнини.

ПП.115 Вміти визначати найбільш поширені клінічні симптоми і синдроми в клініці хірургічних захворювань органів черевної порожнини.

ПП.245 Вміти складати план обстеження та проводити аналіз результатів лабораторних та інструментальних обстежень при типовому перебігу найбільш поширених хірургічних захворювань органів черевної порожнини.

ПП.261 Вміти трактувати загальні принципи лікування, реабілітації і профілактики найбільш поширених хірургічних захворювань органів черевної порожнини.

ПП.171 Знати морально-деонтологічні принципи медичного фахівця та принципи фахової субординації в абдомінальній хірургії.

ПП.024 Вміти визначати тактику ведення (принципи оперативних втручань та консервативного лікування, реабілітаційні заходи) при найбільш поширених хірургічних захворюваннях органів черевної порожнини та їх ускладненнях.

ПП.160 Вміти виконувати необхідні медичні маніпуляції при хірургічних захворюваннях органів черевної порожнини.

ПП.193 Вміти діагностувати та надавати медичну допомогу при невідкладних станах в абдомінальній хірургії.

ПП.200 Вміти здійснювати прогноз життя та працездатності при найбільш поширених хірургічних захворюваннях органів черевної порожнини.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна.

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК 7. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК 10. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.</p> <p>ЗК 11. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації зрізних джерел.</p> <p>ЗК 12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.</p> <p>ЗК 13. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.</p> <p>ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>
Спеціальні (фахові,	ФК 1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

предметні) компетентності (ФК)	<p>ФК 2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.</p> <p>ФК 3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.</p> <p>ФК 4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань.</p> <p>ФК 5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань.</p> <p>ФК 6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.</p> <p>ФК 7. Здатність до діагностування невідкладних станів.</p> <p>ФК 8. Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.</p> <p>ФК 9. Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів.</p> <p>ФК 10. Здатність до виконання медичних маніпуляцій.</p> <p>ФК 11. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.</p> <p>ФК 15. Здатність до проведення експертизи працездатності.</p> <p>ФК 16. Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.</p> <p>ФК 21. Зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.</p> <p>ФК 24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.</p> <p>ФК 25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.</p>
---	---

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриця компетентностей»

Матриця компетентностей

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
1	ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та	Знати способи аналізу, синтезу та подальшого сучасного навчання.	Вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне здобуття сучасних знань.

	синтезу.		рішення, вміти здобувати сучасні знання.		
2	ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	Знати сучасні тенденції розвитку галузі та аналізувати їх.	Вміти проводити аналіз професійної інформації, приймати обґрунтовані рішення, набувати сучасні знання.	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне здобуття сучасних знань.
3	ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	Здобути спеціалізовані концептуальні знання у процесі навчання.	Вміти розв'язувати складні задачі і проблеми, які виникають у професійній діяльності.	Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, знань та пояснень, що їх обґрунтовують до фахівців та нефахівців.	Відповідати за прийняття рішень у складних умовах.
4	ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.	Мати знання зі структури професійної діяльності.	Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності.	Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
5	ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	Знати види та способи адаптації, принципи дії в новій ситуації.	Вміти застосувати засоби саморегуляції, вміти пристосовуватися до нових ситуацій (обставин) життя та діяльності.	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення результату.	Нести відповідальність за своєчасне використання методів саморегуляції.
6	ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки.	Вміти приймати обґрунтоване рішення, обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи.	Використовувати стратегії спілкування та навички міжособистісної взаємодії.	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації, що забезпечує прийняття рішення.
7	ЗК 7. Здатність працювати в команді.	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення	Використовувати стратегії спілкування	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації

		комунікативної поведінки	ефективної командної роботи		
8	ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.	Знати закони та способи міжособистісної взаємодії	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для міжособистісної взаємодії	Використовувати навички міжособистісної взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
9	ЗК 10. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.	Мати знання в галузі інформаційних та комунікаційних технологій, що застосовуються у професійній діяльності.	Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології в професійній галузі, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.	Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь.
10	ЗК 11. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Знати місця пошуку, методи опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Вміти визначити пріоритетні напрямки пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Використовувати міжособистісну взаємодію.	Відповідати за якісно здійснений пошук, опрацювання та аналіз інформації з різних джерел.
11	ЗК 12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.	Знати обов'язки та шляхи виконання поставлених завдань.	Вміти визначити мету та завдання бути наполегливим та сумлінним при виконання своїх обов'язків.	Встановлювати міжособистісні зв'язки для ефективного виконання завдань та обов'язків.	Відповідати за якісне виконання поставлених завдань.
12	ЗК 13. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.	Знати та усвідомлювати питання рівних можливостей та гендерних проблем.	Вміти оцінити права та обов'язки, щодо рівних можливостей та гендерних проблем.	Встановлювати міжособистісну взаємодію, що базується на рівних можливостях та виключає гендерні проблеми.	Відповідати за встановлення рівних можливостей та усунення гендерних проблем.
13	ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як	Знати свої соціальні та громадські права та обов'язки,	Формувати свою громадянську свідомість, вміти діяти відповідно до	Здатність донести свою громадянську та соціальну	Відповідати за свою громадянську позицію та діяльність за для сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод

	члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.	неї. Вміти застосовувати цінності громадянського суспільства (вільного демократичного) для його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України	позицію. Дотримуватись цінностей громадянського суспільства (вільного демократичного) та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України	людини і громадянина України
14	ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, знати про різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	Знати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, знати про різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	Вміти зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та вміти вести здоровий спосіб життя.	Дотримуватись моральних, культурних, наукових цінностей і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, їх місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, дотримуватись різних видів та форм рухової активності для активного відпочинку та здорового способу життя.	Нести відповідальність за дотримання моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.
15	ФК 1. Здатність збирати	Знати можливі скарги і	Вміти послідовно	Здатність встановлювати	Нести відповідальність щодо виконання етичних та

	медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.	послідовність збору інформації про хворобу у хворого.	зібрати всю інформацію щодо хвороби зі слів хворого.	міжособистісні зв'язки.	деонтологічних норм.
16	ФК 2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи, стандартні методики проведення лабораторних та інструментальних досліджень (за списком 4).	Вміти аналізувати результати лабораторних та інструментальних досліджень та на їх підставі оцінити інформацію щодо діагнозу хворого (за списком 4).	Формувати та донести до пацієнта та фахівців висновки щодо необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень (за списком 4).	Нести відповідальність за прийняття рішення щодо оцінювання результатів лабораторних та інструментальних досліджень.
17	ФК 3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; стандартні методи обстеження; алгоритми діагностики захворювань; алгоритми виділення провідних симптомів або синдромів (за списком 1); попередніх та клінічних діагнозів (за списком 2); методи лабораторного та інструментального обстеження (за списком 3); знання щодо оцінки стану людини.	Вміти проводити фізикальне обстеження хворого; вміти приймати обґрунтоване рішення щодо виділення провідного клінічного симптому або синдрому; вміти поставити попередній та клінічний діагноз захворювання (за списком 2); призначити лабораторне та інструментальне обстеження хворого (за списком 3) шляхом застосування стандартних методик.	На підставі нормативних документів вести медичну документацію пацієнта (карту амбулаторного/стаціонарного хворого тощо).	Дотримуючись етичних та юридичних норм, нести відповідальність за прийняття обґрунтованих рішень і дій щодо правильності встановленого попереднього та клінічного діагнозу захворювання.
18	ФК 4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та	Вміти визначати, на підставі попереднього та клінічного діагнозу,	Формувати та донести до пацієнта та фахівців висновки щодо	Нести відповідальність за обґрунтованість призначення режиму праці та відпочинку при лікуванні захворювання (за

	при лікуванні та профілактиці захворювань.	системи; етичні та юридичні норми; алгоритми та стандартні схеми визначення режиму праці та відпочинку при лікуванні, на підставі попереднього та клінічного діагнозу захворювання (за списком 2).	шляхом прийняття обґрунтовано го рішення необхідний режим праці та відпочинку при лікуванні захворювання (за списком 2).	необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні захворювання (за списком 2).	списком 2).
19	ФК 5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань.	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; алгоритми та стандартні схеми призначення харчування при лікуванні захворювань (за списком 2).	Вміти визначати, на підставі попереднього та клінічного діагнозу, характер харчування при лікуванні захворювань (за списком 2).	Формувати та донести до пацієнта, фахівців висновки щодо харчування при лікуванні захворювання (за списком 2).	Нести відповідальність за обґрунтованість визначення харчування при лікуванні захворювання (за списком 2).
20	ФК 6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.	Мати спеціалізовані знання алгоритмів та стандартних схем лікування захворювань (за списком 2).	Вміти визначати принципи та характер лікування захворювання (за списком 2).	Формувати та донести до пацієнта та фахівців власні висновки щодо принципів та характеру лікування (за списком 2).	Нести відповідальність за прийняття рішення щодо принципів та характеру лікування захворювання (за списком 2).
21	ФК 7. Здатність до діагностування невідкладних станів.	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи, стандартні методики обстеження людини (вдома, на вулиці, у закладі охорони здоров'я) в умовах нестачі інформації.	Вміти, в умовах нестачі інформації, використовуючи чи стандартні методики, шляхом прийняття обґрунтовано го рішення оцінити стан людини та поставити діагноз (за списком 3).	За будь-яких обставин, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм прийняти обґрунтоване рішення щодо оцінки стану людини, діагнозу та організації необхідних медичних заходів в залежності від	Нести відповідальність за своєчасність та ефективність медичних заходів щодо діагностування невідкладних станів.

				стану людини; заповнити відповідні медичні документи.	
22	ФК 8. Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.	Знати законодавчу базу щодо надання екстреної медичної допомоги, зокрема закон України «Про екстрену медичну допомогу». Мати спеціалізовані знання про невідкладні стани людини; принципи надання екстреної медичної допомоги.	Вміти визначити невідкладні стани (за списком 3); принципи та тактику надання екстреної медичної допомоги; провести організаційні та діагностичні заходи спрямовані на рятування та збереження життя людини.	Обґрунтовано формулювати та довести до пацієнта чи його законного представника необхідність надання невідкладної допомоги та отримати згоду на медичне втручання.	Нести відповідальність за правильність визначення невідкладного стану, ступеню його важкості та тактики надання екстреної медичної допомоги.
23	ФК 9. Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів.	Знати етапи медичної евакуації в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. у польових умовах. Знати систему лікувально-евакуаційного забезпечення; знати принципи організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення та військовослужбовців. Знати систему оповіщення населення в умовах надзвичайної ситуації; знати методичні настанови щодо	Вміти організувати та виконувати медичні заходи під час розгортання етапів медичної евакуації в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. у польових умовах.	Встановлювати зв'язок з відповідними посадовими особами для забезпечення умов щодо виконання етапів медичної евакуації.	Нести відповідальність за якісне виконання медичних обов'язків під час розгортання етапів медичної евакуації в умовах надзвичайної ситуації та військового стану.

		дій лікаря під час розгортання етапів медичної евакуації.			
24	ФК 10. Здатність до виконання медичних маніпуляцій.	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; знання алгоритмів виконання медичних маніпуляцій (за списком 5).	Вміти виконувати медичні маніпуляції (за списком 5).	Обґрунтовано формувати та довести до пацієнта, фахівців висновки щодо необхідності проведення медичних маніпуляцій (за списком 5).	Нести відповідальність за якість виконання медичних маніпуляцій (за списком 5).
25	ФК 11. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.	Знати та орієнтуватися у медичних проблемах, що виникають у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації.	Мати навички розв'язання медичних проблем у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації.	Комунікувати задля розв'язання медичних проблем у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації.	Нести відповідальність за вирішені медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.
26	ФК 15. Здатність до проведення експертизи працездатності.	Мати базові знання про медико-соціальну експертизу; про основні нормативні документи, що встановлюють вид, ступінь та тривалість непрацездатності; основні види тимчасової непрацездатності та порядок її експертизи; основні обмеження життєдіяльності та принципи	Вміти в змодельованій клініко-організаційній ситуації на підставі даних про захворювання, його перебіг та особливості професійної діяльності людини визначити наявність та вираженість обмежень життєдіяльності, вид, ступінь та тривалість непрацездатності	Організовувати взаємодію з керівником підрозділу, лікувально-консультативною комісією (ЛКК), медико-соціальною експертною комісією (МСЕК) з питань експертизи непрацездатності.	Нести відповідальність за обґрунтованість рішень щодо медико-соціальної експертизи непрацездатності.

		визначення стійкої непрацездатності.	і. Вміти оформляти відповідні документи, що засвідчують тимчасову непрацездатність.		
27	ФК 16. Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.	Знати систему офіційного документообігу в професійній роботі медичного персоналу, включаючи сучасні комп'ютерні інформаційні технології.	Вміти визначати джерело та місце знаходження потрібної інформації залежно від її типу; вміти обробляти інформацію та проводити її аналіз.	Отримувати необхідну інформацію з визначеного джерела та на підставі її аналізу формувати відповідні висновки.	Нести відповідальність за повноту та якість аналізу інформації та висновків на підставі її аналізу.
28	ФК 21. Зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	Знати, як зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	Володіти способами та навиками для зрозумілого і неоднозначного донесення власних знань, висновків та аргументації з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	Формулювати думку щодо зрозумілого і неоднозначного висвітлення власних знань, висновків та аргументації з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	Нести відповідальність за обґрунтованість висновків щодо власних знань, висновків та аргументації з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.
29	ФК 24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.	Знати основи етики та деонтології.	Вміти застосовувати етичні та деонтологічні норми і принципи у професійній діяльності.	Здатність донести до пацієнтів, членів їх родин, колег свою професійну позицію.	Нести відповідальність щодо виконання етичних та деонтологічних норм і принципів у професійній діяльності.
30	ФК 25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність	Мати спеціалізовані знання про систему професійної та академічної доброчесності	Вміти організувати власну роботу з дотриманням професійної та	Комунікувати задля дотримання професійної та академічної доброчесності	Нести відповідальність за достовірність отриманих результаті

ь за достовірність отриманих наукових результатів.		академічної добросовісност і		
--	--	------------------------------------	--	--

Результати навчання.

Інтегративні кінцеві результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

ПРН 1. Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН 2. Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.

ПРН 3. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем.

ПРН 4. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).

ПРН 5. Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.

ПРН 6. Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).

ПРН 7. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).

ПРН 8. Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.

ПРН 9. Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.

ПРН 10. Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН 14. Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.

ПРН 15. Організувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів

населенню та військовослужбовцям в умовах надзвичайних ситуації та бойових дій, в т.ч. у польових умовах.

ПРН 16. Формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів; організувати взаємодію з колегами в своєму та інших закладах, організаціях та установах; застосовувати інструменти просування медичних послуг на ринку, на підставі аналізу потреб населення, в умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі.

ПРН 17. Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

ПРН 18. Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.

ПРН 19. Планувати та втілювати систему протиепідемічних та профілактичних заходів, щодо виникнення та розповсюдження захворювань серед населення.

ПРН 21. Відшуковувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

ПРН 22. Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.

ПРН 25. Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців.

ПРН 26. Управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, організувати роботу та професійний розвиток персоналу з урахуванням набутих навиків ефективної роботи в команді, позицій лідерства, належної якості, доступності і справедливості, забезпечення надання інтегрованої медичної допомоги.

ПРН 27. Вільно спілкуватися державною та англійською мовою, як усно так і письмово для обговорення професійної діяльності, досліджень та проєктів.

ПРН 28. Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров'я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки.

3. Програма навчальної дисципліни „Хірургія” для студентів IV курсу медичного факультету №2.

Розділ «Абдомінальна хірургія»

Змістовий підрозділ 1 «Ургентна абдомінальна хірургія»

Конкретні цілі підрозділу:

- пояснювати анатомо-фізіологічні особливості органів черевної порожнини;
- пояснювати етіологію, патогенез ургентних захворювань черевної порожнини;
- пояснювати класифікацію, клінічну картину ургентних захворювань черевної порожнини;
- визначати методи діагностики, алгоритми консервативного та хірургічного лікування ургентних захворювань органів черевної порожнини;
- проводити диференціальну діагностику з іншими гострими захворюваннями органів черевної порожнини, позаочеревинного простору та грудної клітки;
- трактувати принципи післяопераційного лікування та реабілітації хворих з ургентною абдомінальною патологією;
- визначати покази до невідкладних, термінових (24-48 годин) операцій;
- визначати покази для проведення мінінвазивних (під контролем УЗ та лапароскопічних) втручань;

- виявляти чинники ризику розвитку післяопераційних ускладнень;
- аналізувати і трактувати результати лабораторного, рентгенологічного та інструментального дослідження;
- демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у хірургії;
- здійснювати прогноз життя та працездатності при ургентних абдомінальних хірургічних захворюваннях;
- трактувати загальні принципи лікування, реабілітації і профілактики найбільш поширених хірургічних захворювань;
- демонструвати вміння ведення медичної документації у хірургічній клініці;
- надавати невідкладну медичну допомогу при ургентних абдомінальних хірургічних захворюваннях.

Тема 1

Гострий апендицит та його ускладнення.

«Гострий апендицит. Анатомо-фізіологічні відомості. Етіологія та патогенез. Класифікація. Клінічна картина типового перебігу гострого апендициту. Симптоми гострого апендициту. Діагностика і диференційна діагностика гострого апендициту. Тактика лікування гострого апендициту. Типи апендектомій. Особливості перебігу гострого апендициту у вагітних, дітей та хворих похилого віку.»

«Атипові форми гострого апендициту. Діагностична та лікувальна програма. Роль лапароскопічних технологій у діагностиці гострого апендициту та лікуванні хворих з гострим апендицитом. Ускладнення гострого апендициту: апендикулярний інфільтрат, апендикулярний абсцес, міжпетльовий, підпечінковий, тазовий та піддіафрагмальний абсцеси, апендикулярний перитоніт, заочеревинна флегмона, пілефлебіт, сепсис. Клінічний перебіг та основні симптоми, діагностика, сучасна лікувальна тактика. Ускладнення апендектомії. Діагностика та лікування.»

Тема 2

Гострі ускладнення виразкової хвороби шлунку та дванадцятипалої кишки.

«Етіологія і патогенез, класифікація перфоративних гастродуоденальних виразок. Клініка типової та атипової перфоративної гастродуоденальної виразки. Діагностична програма при перфорації виразки. Диференційна діагностика типової та атипової перфоративної виразки. Лікувальна тактика при перфоративній гастродуоденальній виразці. Приготування хворого до операційного втручання та вибір оптимального способу операційного лікування. Консервативна терапія в післяопераційному періоді.»

«Етіологія і патогенез, класифікація виразкової гастродуоденальної кровотечі. Клініка виразкової кровотечі. Лабораторні та ендоскопічні методи діагностики виразкової кровотечі. Диференційна діагностика шлунково-кишкових кровотеч. Лікувальна тактика при виразковій кровотечі: показання до вибору консервативного лікування, ендоскопічних методів гемостазу, оперативного втручання. Переливання крові при виразковій кровотечі. Вибір методу оперативного втручання при виразковій кровотечі.»

Тема 3

Гострий холецистит та його ускладнення.

«Анатомо-фізіологічні особливості жовчних шляхів. Визначення, етіологія та патогенез гострого холециститу. Класифікація. Клініка, діагностика, диференційна діагностика. Хірургічна тактика. Особливості клінічного перебігу, клінічної картини гострого холециститу та діагностичної і лікувальної програми у хворих похилого віку та хворих із супровідною патологією. Ускладнення гострого холециститу (перфорація жовчного міхура, перивезикальний інфільтрат та абсцес, холангіт,

холангіогенні абсцеси печінки, жовчний перитоніт, печінкова недостатність, механічна жовтяниця, холецистопанкреатит). Ускладнення холецистектомії (інтраопераційні пошкодження позапечінкових жовчних шляхів, судин, органів черевної порожнини). Діагностика та хірургічна тактика. Роль малоінвазивних методів у діагностиці та лікуванні ускладнень гострого холециститу та холецистектомії.»

Тема 4

Гострий панкреатит та його ускладнення.

«Етіологія та патогенез, класифікація гострого панкреатиту. Періоди клінічного перебігу гострого панкреатиту. Клініка легкого та важкого гострого панкреатиту. Методи діагностики гострого панкреатиту: клінічні, лабораторні, інструментальні – УЗД, КТ, лапароскопія. Диференційна діагностика гострого панкреатиту. Ускладнення гострого панкреатиту: гостра псевдокіста підшлункової залози, абсцес підшлункової залози, поширений перитоніт, некроз стінок порожнинних органів, кровотеча в черевну порожнину, гострі виразки травного каналу, кровотеча з гострих виразок у порожнину травного каналу, перфорація гострих виразок. Сучасна лікувальна тактика при гострому панкреатиті. Консервативна терапія. Показання до хірургічного лікування. Способи мініінвазивних та відкритих оперативних втручань.»

Тема 5

Зовнішні та внутрішні грижі живота та їх ускладнення.

«Зовнішні черевні грижі. Визначення. Актуальність теми. Класифікація. Етіологія. Патогенез. Клініка захворювання. Сучасні методи обстеження. Загальні принципи хірургічного лікування. Показання та протипоказання до операції. Грижі білої лінії живота. Пупкові грижі. Післяопераційні грижі. Типова клініка. Класифікація. Диференційна діагностика кожного типу грижі. Методи оперативного втручання: класичні та лапароскопічні. Пахові та стегнові грижі. Типова клініка. Класифікація. Диференційна діагностика. Способи оперативного втручання (способи Lichtenstein, Silbert, Shouldice, класичні та лапароскопічні). Ускладнення грижі (гострі та хронічні). Види защемлення за механізмом, клінічною картиною. Класична клініка защемлення та особливості клінічного перебігу різних його форм. Диференційна діагностика. Методи обстеження. Особливості оперативного втручання при защемлених грижах. Запалення, травма, флегмона грижового мішка, невідворотність грижі, кишкова непрохідність. Діагностика, лікування. Внутрішні грижі. Визначення. Класифікація. Етіологія. Патогенез. Клініка захворювання. Ускладнення. Лікування. Діафрагмальні грижі. Класифікація. Показання до оперативного лікування. Способи операції при грижі стравохідного отвору діафрагми.»

Тема 6

Гостра кишкова непрохідність.

«Актуальність проблеми. Визначення поняття. Етіологія та патогенез. Типова клінічна картина. Класифікація (за етіологією, анатомічною локалізацією, клінічним перебігом). Диференційна діагностика. Особливості обстеження хворого з гострою кишковою непрохідністю. Механічна кишкова непрохідність. Ранні клінічні ознаки механічної кишкової непрохідності. Особливості клінічного перебігу різних форм механічної кишкової непрохідності. Сучасні методи діагностики. Особливості передопераційної підготовки: корекція водно-електролітних порушень та кислотно-лужної рівноваги. Особливості проведення загального знеболення. Хірургічна тактика при гострій кишковій непрохідності та види оперативних втручань в залежності від її причини. Особливості ведення післяопераційного періоду. Наслідки хірургічного лікування. Динамічна непрохідність кишечника. Класифікація. Особливості клініки. Принципи консервативного та хірургічного лікування». Спайкова хвороба. Етіологія, патогенез. Класифікація. Клініка. Показання до хірургічного лікування. Особливості та види оперативних втручань.»

Тема 7

Гострий перитоніт.

«Етіологія, патогенез, класифікація гострого перитоніту. Клінічна характеристика стадій перебігу гострого перитоніту. Особливості клінічного перебігу первинного і вторинного перитоніту. Клінічна характеристика місцевого та поширеного перитоніту. Діагностична програма. Інструментальні методи дослідження. Диференційна діагностика гострого місцевого та поширеного перитоніту. Хірургічна тактика при гострому місцевому і поширеному перитоніті. Пункційні методи лікування. Методи пролонгованої санації черевної порожнини. Лапаростомія. Інтенсивна терапія при гнійному перитоніті. Практичні навички роботи в перев'язочній (догляд за раною, дренажами, зміна пов'язок, видалення дренажів, зняття швів, розведення рани, хірургічна обробка гнійного вогнища). Робота у відділенні інтенсивної терапії. Робота в операційній (асистенція на операціях, катетеризація центральних вен, введення в наркоз, переливання препаратів крові).»

Розділ «Абдомінальна хірургія»

Змістовий підрозділ 2

«Хірургічна гастроентерологія, проктологія і трансплантологія»

Конкретні цілі підрозділу:

- трактувати етіологію, патогенез та класифікацію, клінічну картину хірургічних захворювань органів черевної порожнини;
- визначити методи діагностики та складати схеми обстеження, алгоритми консервативного та хірургічного лікування при хірургічних захворюваннях органів черевної порожнини;
- визначати принципи післяопераційного лікування та реабілітації хворих з гастроентерологічною патологією;
- виявляти фактори ризику виникнення ускладнень;
- трактувати результати лабораторного та інструментального дослідження;
- демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у хірургії;
- здійснювати прогноз життя та працездатності при гастроентерологічній, гепатобіліарній та колопроктологічній патології;
- трактувати загальні принципи лікування, реабілітації і профілактики найбільш поширених хірургічних захворювань;
- демонструвати вміння ведення медичної документації у клініці хірургічних хвороб;
- визначати показання і протипоказання до трансплантації печінки, підшлункової залози, кишки;
- пояснювати основні етапи проведення трансплантації печінки, підшлункової залози, кишки.

Тема 8

Хірургія шлунку і дванадцятипалої кишки.

«Пілородуоденальний стеноз (патогенез, класифікація, клініка, особливості клінічних проявів різних ступенів стенозу, диференційний діагноз, методи дослідження, консервативне та оперативне лікування, види операцій). Дуоденальний стеноз. Пенетрація виразки шлунку та дванадцятипалої кишки (патогенез, залежність клініки від пенетруючого органу, диференційний діагноз, методи дослідження, консервативне та оперативне лікування, види операцій). Малігнізація виразки (стан проблеми, клінічні прояви, диференційний діагноз, методи дослідження, особливості оперативних втручань). Ульцерогенні ендокринні захворювання (первинний гіперпаратиреоз, синдром Золінгера-Елісона, особливості клініки, діагностики та лікування). Синдром Маллорі-Вейса. Хвороби оперованого шлунку (постгастрорезекційні та постваготомні, патогенез, клініка, класифікація, характеристика функціональних розладів та органічних уражень шлунку та його кукси, консервативне та оперативне лікування). Рідкісні захворювання шлунку та дванадцятипалої кишки: сторонні тіла, безоари (фітобезоари, трихобезоари, себобезоари), опіки (хімічні, термічні), хвороба Менетріє, синдром Шмідена, хвороба Рандю-Ослера-Вебера, дивертикули шлунку та дванадцятипалої кишки.»

Тема 9

Захворювання печінки, основи трансплантації печінки.

«Фіброз, цироз печінки. Хірургічні аспекти теми. Патогенез, класифікація. Клініка. Ускладнення. Методи діагностики. Диференційна діагностика. Лікування. Синдром портальної гіпертензії. Класифікація. Принципи консервативного та оперативного лікування портальної гіпертензії та її ускладнень. Печінкова недостатність. Стан проблеми. Класифікація. Патогенез. Клінічні прояви в залежності від ступеня важкості. Сучасні методи лікування печінкової недостатності. Пересадка печінки. Показання та протипоказання до трансплантації печінки. Методика вибору донора. Методи трансплантації печінки. Умови зберігання донорської печінки та її транспортування.

Абсцеси печінки, Паразитарні та непаразитарні ураження печінки. Етіологія, патогенез, класифікація. Особливості клініки. Диференційна діагностика. Методи обстеження. Ускладнення. Принципи консервативного лікування. Хірургічна тактика. Види пункцій та дренивань абсцесів та кіст печінки під контролем УЗД. Показання до ендоскопічних, лапароскопічних та відкритих втручань.»

Тема 10

Захворювання позапечінкових жовчних протоків.

«Жовчнокам'яна хвороба. Етіологія. Патогенез. Причини утворення конкрементів. Клініка, діагностика. Диференційна діагностика. Хронічний калькульозний холецистит. Клінічні прояви. Ускладнення. Методи дослідження. Диференційна діагностика. Принципи лікування. Показання до ендоскопічних, лапароскопічних та втручань з мінілапаротомних доступів. Постхолецистектомічний синдром. Частота. Класифікація. Клініка різних форм. Диференційна діагностика. Методи обстеження. Лікування. Жовтяниця як хірургічна проблема. Етіологія, патогенез. Клінічні прояви. Методи дослідження. Принципи консервативного лікування. Хірургічна тактика. Роль малоінвазивних оперативних методів в лікуванні механічної жовтяниці.»

Тема 11

Захворювання підшлункової залози та селезінки. Основи трансплантації підшлункової залози.

«Хронічний панкреатит. Методи діагностики. Клініка. Діагностика. Диференційна діагностика. Принципи консервативного лікування. Показання до операції. Ускладнення хронічного панкреатиту. Клініка. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування. Кісти та нориці. Клініка. Діагностика. Диференційна діагностика. Ускладнення кіст (нагноєння, перфорація, кровотечі, малігнізація). Принципи хірургічної тактики. Показання до трансплантації підшлункової залози та їх обґрунтування. Методика трансплантації підшлункової залози. Захворювання селезінки (травма, абсцес, кісти, інфаркт, спленомегалія, гіперспленізм, хвороба Верльгофа, хвороба Банті, гемолітична жовтяниця, малярійна спленомегалія). Клініка. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування. Показання до спленектомій. Постспленектомічний синдром.»

Тема 12

Гостра і хронічна вісцеральна ішемія.

«Кровопостачання органів черевної порожнини. Етіологія і патогенез абдомінального ішемічного синдрому. Класифікація гострої і хронічної вісцеральної ішемії. Основні клінічні синдроми. Клінічний перебіг різних форм гострої і хронічної вісцеральної ішемії. Методи діагностики вісцеральної ішемії. Диференціальна діагностика. Лікувальна тактика. Покази до хірургічного лікування. Методи проведення основних операційних втручань. Діагностика і лікування артеріального і венозного мезентеріального тромбозу.»

Тема 13

Захворювання тонкої і товстої кишки. Основи трансплантації кишок.

«Захворювання тонкої кишки. Методи дослідження. Класифікація хірургічних захворювань тонкої кишки. Дивертикули, дивертикул Меккеля, його ускладнення. Хвороба Крона тонкої кишки, кишкові інфекційні та паразитарні захворювання. Хірургічна тактика при ускладнених формах інфекційних та паразитарних захворювань тонкої кишки. Неспецифічний виразковий коліт (етіологія, патогенез, класифікація, клініка, методи дослідження, диференційний діагноз, лікування консервативне та оперативне). Хвороба Крона товстої кишки (етіологія, патогенез, класифікація, клініка, методи дослідження, диференційний діагноз, лікування консервативне та оперативне). Дивертикулярна хвороба товстої кишки (етіологія, патогенез, класифікація, клініка, методи дослідження, диференційний діагноз, лікування консервативне та оперативне). Поліпи та поліпоз товстої кишки. Гамартомний поліпоз (етіологія, патогенез, класифікація, клініка, методи дослідження, диференційний діагноз, лікування консервативне та оперативне). Хронічний колостаз. Нові технології хірургічного лікування хвороб товстої кишки (лапароскопічні, ендоскопічні). Синдром подразненої товстої кишки. Показання та протипоказання до трансплантації кишок. Технічні аспекти трансплантації кишки.»

Тема 14

Захворювання прямої кишки і м'яких тканин промежини.

«Гострий і хронічний геморої (етіологія, патогенез, класифікація, клініка, особливості клінічних проявів різних стадій розвитку геморою, методи дослідження, диференційний діагноз, лікування консервативне та оперативне, види операцій). Гострий і хронічний парапроктит (етіологія, патогенез, класифікація, клініка, методи дослідження, диференційний діагноз, лікування консервативне та оперативне). Анальна тріщина, анальний свербіж. Випадіння прямої кишки. Інші захворювання прямої кишки: ректоцеле, ректовагінальна нориця, папіліт, солітарна виразка, прокталгія, недостатність анального жома Етіологія, патогенез, класифікація, клініка, методи дослідження, диференційний діагноз, консервативне та операційне лікування.

Захворювання м'яких тканин промежини (піодермія промежини, параанальний дерматит, конділоматоз промежини, рідкісні захворювання м'яких тканин промежини). Епітеліальний куприковий хід. Тератоми параректальної локалізації. Курація хворих (робота студента з хворими, збирання скарг, анамнезу, проведення пальцевого та інструментального дослідження прямої кишки). Практичні навички роботи в перев'язочній (догляд за раною, дренажами, зміна пов'язок).

4. Структура навчальної дисципліни „Хірургія” для студентів IV-ого курсу медичного факультету №2 за спеціальністю 222 „Медицина”, кваліфікація – магістр.

Теми	Лекції	Практичні заняття	СРС	Індивідуальна робота
Змістовий підрозділ 1 „Ургентна абдомінальна хірургія”				
Тема 1 Гострий апендицит та його ускладнення.	1	4	3	Написання історії хвороби
Тема 2 Гострі ускладнення виразкової хвороби шлунку та дванадцятипалої кишки.	2	4	3	
Тема 3 Гострий холецистит та його ускладнення.	–	4	3	
Тема 4 Гострий панкреатит та його ускладнення.	–	4	3	
Тема 5 Зовнішні та внутрішні грижі живота та їх	–	4	3	

ускладнення.				
Тема 6 Гостра кишкова непрохідність. Класифікація, клініка, діагностика, лікування.	2	4	3	
Тема 7 Перитоніт. Класифікація, клініка, діагностика, лікування.	1	4	3	
Разом за змістовим підрозділом 1	6	32	21	6
Змістовий підрозділ 2 „Хірургічна гастроентерологія, проктологія та трансплантологія”				
Тема 8 Хірургія шлунку та дванадцятипалої кишки.	–	4	4	Написання історії хвороби
Тема 9 Захворювання печінки, основи трансплантації печінки.	2	4	4	
Тема 10 Захворювання позапечінкових жовчних протоків.	–	4	4	
Тема 11 Захворювання підшлункової залози та селезінки, основи трансплантації підшлункової залози.	–	4	4	
Тема 12 Вісцеральна ішемія.	2	4	4	
Тема 13 Захворювання тонкої і товстої кишки. Основи трансплантації кишок.	–	4	4	
Тема 14 Захворювання прямої кишки та м'яких тканин промежини.	–	2	3	
Разом за змістовим підрозділом 2	4	26	27	6
Усього годин 135/4,5 кредита ECTS	10	58	55	12
Підсумковий контроль				Залік

5. Тематичний план лекцій розділу дисципліни «Абдомінальна хірургія».

№	Тема	Кількість годин
Змістовий підрозділ 1 «Ургентна абдомінальна хірургія»		
1	Гострий апендицит та його ускладнення. Перитоніт.	2
2	Гострі ускладнення виразкової хвороби шлунку та дванадцятипалої кишки.	2
3	Гостра кишкова непрохідність.	2
Разом		6
Змістовий підрозділ 2 «Хірургічна гастроентерологія, проктологія і трансплантологія»		
4	Цирози печінки та їх ускладнення. Принципи лікування портальної гіпертензії та її ускладнень. Трансплантація печінки.	2
5	Вісцеральна ішемія.	2

Разом	4
Всього лекційних годин	10

6. Тематичний план практичних занять розділу «Абдомінальна хірургія».

№ п/п	Тема практичного заняття	Академічні години
Підрозділ «Ургентна абдомінальна хірургія»		
1	Гострий апендицит. Анатомо-фізіологічні відомості. Етіологія та патогенез. Класифікація. Клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Ускладнення гострого апендициту та апендектомії. Діагностика та лікувальна тактика.	4
2	Етіологія, патогенез, класифікація перфоративних гастродуоденальних виразок. Клінічна картина типової та атипичної перфорації. Діагностична програма. Диференційна діагностика. Лікування.	4
3	Етіологія, патогенез, класифікація виразкової гастродуоденальної кровотечі. Клініка. Лабораторні та ендоскопічні методи діагностики. Диференційна діагностика. Лікувальна тактика при виразковій гастродуоденальній кровотечі.	4
4	Гострий холецистит. Анатомо-фізіологічні особливості жовчних шляхів. Етіологія та патогенез. Класифікація. Клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Методи операційних втручань. Ускладнення гострого холециститу та холецистектомії. Діагностика та хірургічна тактика.	4
5	Етіологія і патогенез, класифікація гострого панкреатиту. Клініка легкого та важкого гострого панкреатиту. Методи діагностики гострого панкреатиту. Диференційна діагностика гострого панкреатиту. Ускладнення. Сучасна лікувальна тактика. Консервативна терапія. Показання до хірургічного лікування. Види малоінвазивних та відкритих операційних втручань.	4
6	Грижі черевної стінки. Класифікація. Етіологія. Патогенез. Клініка захворювання. Принципи хірургічного лікування. Ускладнення гриж.	4
7	Гостра кишкова непрохідність. Етіологія та патогенез. Класифікація. Клініка. Методи діагностики. Диференційна діагностика. Особливості клінічного перебігу різних форм гострої кишкової непрохідності. Лікувальна тактика. Принципи консервативного та хірургічного лікування різних форм гострої кишкової непрохідності.	4
8	Етіологія, патогенез, класифікація гострого перитоніту. Клініка. Лікувальна тактика при гострому перитоніті.	4
Підрозділ «Хірургічна гастроентерологія, проктологія та трансплантологія»		
9	Ускладнення виразкової хвороби шлунку та дванадцятипалої кишки. Консервативне та оперативне лікування. Види операцій. Хвороби оперованого шлунку. Діагностика і лікування.	4
10	Жовтяниця як хірургічна проблема. Жовчнокам'яна хвороба. Етіологія, патогенез. Клінічні прояви. Методи дослідження. Диференційна діагностика. Принципи лікування. Методи хірургічних втручань. Постхолецистектомічний синдром.	4

11	Захворювання печінки. Фіброз, цироз печінки. Печінкова недостатність. Показання та протипоказання до пересадки печінки. Умови зберігання донорської печінки та її транспортування. Принципи консервативного та оперативного лікування портальної гіпертензії та її ускладнень. Методи обстеження. Ускладнення. Лікувальна тактика.	4
12	Хронічний панкреатит. Методи діагностики. Клініка. Діагностика. Ускладнення хронічного панкреатиту. Принципи лікування. Кісти та нориці підшлункової залози. Принципи хірургічної тактики. Показання до трансплантації підшлункової залози. Методика трансплантації підшлункової залози. Захворювання селезінки. Діагностика і лікування.	4
13	Гостра і хронічна вісцеральна ішемія. Етіологія, патогенез, класифікація. Клінічні прояви. Діагностична програма, диференціальна діагностика. Методи лікування.	4
14	Захворювання тонкої і товстої кишки. Класифікація хірургічних захворювань тонкої кишки. Хірургічна тактика при ускладнених формах інфекційних та паразитарних захворювань тонкої кишки. Неспецифічний виразковий коліт. Хвороба Крона. Дивертикулярна хвороба, поліпи та поліпоз товстої кишки. Синдром подразненої товстої кишки. Трансплантація кишок.	4
15	Хвороби прямої кишки – геморой, парапроктит, анальна тріщина, випадіння прямої кишки. Захворювання м'яких тканин промежини. Епітеліальний куприковий хід.	2
Всього		58

7.Індивідуальні завдання.

До індивідуальних завдань належить написання історії хвороби хворого із хірургічним захворюванням органів черевної порожнини. Історія хвороби опрацьовується студентами самостійно під керівництвом викладачів. Викладач роздає хворих студентам для написання історії хвороби, допомагає студентам при написанні історії хвороби. Оформлення історії хвороби здійснюється відповідно до вимог нормативних документів, згідно схеми написання історії хвороби, яка роздається студентам. Після здачі історії хвороби та перевірки її викладачем проводиться захист історії хвороби.

8. Тематичний план самостійної (в тому числі індивідуальної) роботи студентів IV курсу медичного факультету №2 з навчальної дисципліни хірургія.

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин	Вид контролю
1.	Приготування до практичних занять – <i>опрацювання практичних навичок</i>	25	Поточний контроль на практичних заняттях
2.	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять:	20	Реферативне опрацювання теми,
	1. Відкриті та закриті пошкодження печінки, селезінки, підшлункової залози, шлунка, дванадцятипалої, тонкої та товстої кишок.	5	тестовий контроль
	2. Хірургічні аспекти інфекційних і паразитарних	5	

	хвороб. 3. Первинносклерозуючий холангіт. 4. Синдром мальабсорбції, мальдигестивний синдром. 5. Абдомінальний компартмент-синдром. 6. Релапаротомія та лапаростомія у лікуванні розповсюдженого гнійного перитоніту. 7. Диференційна діагностика синдрому “асцит”. 8. Диференційна діагностика гепатолієнального синдрому. 9. Диференційна діагностика колітів.	2 1 2 2 1 1 1	
3.	Індивідуальна самостійна робота студентів: 1. Огляд наукової літератури за вибором по темі модуля 1 з приготуванням реферату та доповіддю на занятті 2. Участь у написанні наукової статті по темі модуля 1 та доповіддю на занятті 3. Написання історії хвороби	10	Поточний контроль на практичних заняттях, захист історії хвороби
ВСЬОГО		55	

9. Методи навчання

Видами навчальної діяльності студентів згідно з навчальним планом є:

а) лекції, б) практичні заняття, в) самостійна робота студентів (СРС), в організації якої значну роль мають консультації викладачів. Тематичні плани лекцій, практичних занять, СРС забезпечують реалізацію у навчальному процесі всіх тем, які входять до складу змістових модулів. Теми лекційного курсу розкривають проблемні питання відповідних розділів дисципліни.

Практичні заняття передбачають:

- курацію хворих;
- обстеження хворих з хірургічною патологією;
- дослідження функціонального стану життєво важливих органів і систем органів пацієнтів;
- практичне застосування хірургічних методів діагностики та лікування;
- вирішення клінічних ситуаційних задач і тестів;
- оволодіння елементами лікарської техніки на хворих, муляжах;
- оволодіння навичками оперативної техніки під час оперативних втручань та роботу в перев'язувальній.

Методика проведення практичного заняття.

На практичному занятті здійснюється контроль знань студентів шляхом написання контрольних тестів, вирішення ситуаційних завдань, усного опитування. Практичне заняття проводиться у вигляді клінічних розборів хворих безпосередньо „біля ліжка”, у перев'язувальній, операційній, діагностичних кабінетах. Обговорення результатів обстеження хворого, групою (підгрупою) студентів у навчальній групі проводиться під керівництвом викладача щодо правильності встановленого діагнозу, обсягу призначеного обстеження, вибору лікувальної тактики та ін. Обов'язковим є ведення студентами щоденника у режимі „робочого зошита” з фіксацією сформульованих діагнозів, планів обстеження та лікування хворого, виконаних маніпуляцій. Засвоєння теми (**поточний контроль**) контролюється на практичних заняттях відповідно до конкретних цілей. Застосовуються наступні методи визначення рівня підготовки студентів:

- відповіді на контрольні запитання;
- комп'ютерні тести;
- розв'язування клінічних ситуаційних задач;
- оцінка та трактування результатів клініко-лабораторних та інструментальних обстежень;
- контроль оволодіння практичними навичками та елементами лікарської техніки під час курації хворого.

Підсумковий контроль засвоєння змістових модулів здійснюється по закінченню їх вивчення на останньому занятті у вигляді **семестрового заліка**.

Семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з хірургії виключно на підставі результатів виконання ним усіх видів навчальних робіт, передбачених робочою навчальною програмою. До семестрового заліку допускаються студенти, які повністю виконали план практичних занять, захистили історію хвороби та середнє арифметичне суми оцінок яких становить 3 і більше. Семестровий залік виставляється за результатами поточного контролю.

10. Методи контролю містять перелік усіх видів робіт, що зобов'язаний виконати студент під час проведення поточного, підсумкового контролю, самостійної роботи, індивідуальних завдань та критерії їх оцінювання.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей з кожної теми. При оцінюванні навчальної діяльності студентів планується застосування стандартизованих методів контролю: тестування, структурованих письмових робіт, структурованого за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

Оцінювання поточної навчальної діяльності:

При засвоєнні кожної теми підрозділу за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за чотири-бальною традиційною шкалою: „5” (відмінно), „4” (добре), „3” (задовільно), „2” (незадовільно).

Оцінку „5” (відмінно) – виставляють студенту, який глибоко і надійно засвоїв програмний матеріал, вичерпно, послідовно, грамотно та методично його викладає, у відповіді якого тісно пов'язані теорія з практикою. При цьому студент не вагається з відповіддю при видозміні завдання, вільно справляється з задачами та питаннями другого та третього рівня оцінки знань, виявляє ознайомлення з монографічною літературою, вірно обгрунтовує прийняте рішення, володіє елементами лікарської техніки, різносторонніми навичками та прийомами виконання практичних робіт. Практичні навички виконує без помилок, вміє в професійній діяльності ефективно використовувати набуті знання.

Оцінку „4” (добре) – виставляють студенту, який твердо знає програмний матеріал, грамотно та за суттю викладає його, який не допускає істотних похибок у відповідях на запитання та при виконанні необхідних практичних навичок.

Оцінку „3” (задовільно) – виставляють студенту, який має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його деталей, допускає істотні похибки, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності викладення матеріалу, зазнає труднощів у виконанні практичних робіт або виконує їх з істотними помилками, з помилками вирішує ситуаційні задачі третього рівня контролю знань.

Оцінку „2” (незадовільно) – виставляють студенту, який не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, невпевнено виконує практичні роботи, не вирішує завдання II-III рівня контролю знань.

Максимальна кількість, яку може набрати студент при вивченні модуля дорівнює 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для зарахування дисципліни становить 120 балів. Оцінка з дисципліни базується на результатах поточної навчальної діяльності та виражається за двобальною шкалою «зараховано» або «не зараховано». Для зарахування студент має отримати за поточну навчальну діяльність бал не менше 60% від максимальної суми балів з дисципліни (120 балів).

Самостійна робота студентів та засвоєння тем, які виносяться лише на самостійне опрацювання, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за традиційною шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою за формулою:

$$x = (CA \times 200) / 5$$

Для зручності наведено таблицю перерахунку за 200-бальною шкалою:

Таблиця 1

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисципліни, що завершується заліком

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.45	178	3.92	157	3.37	135
4.97	199	4.42	177	3.89	156	3.35	134
4.95	198	4.4	176	3.87	155	3.32	133
4.92	197	4.37	175	3.84	154	3.3	132
4.9	196	4.35	174	3.82	153	3.27	131
4.89	195	4.32	173	3.79	152	3.25	130
4.85	194	4.3	172	3.77	151	3.22	129
4.82	193	4.27	171	3.74	150	3.2	128
4.8	192	4.24	170	3.72	149	3.17	127
4.77	191	4.22	169	3.7	148	3.15	126
4.75	190	4.19	168	3.67	147	3.12	125
4.72	189	4.17	167	3.65	146	3.1	124
4.7	188	4.14	166	3.62	145	3.07	123
4.67	187	4.12	165	3.57	143	3.02	121
4.65	186	4.09	164	3.55	142	3	120
4.62	185	4.07	163	3.52	141	Менше 3	Недостатньо
4.6	184	4.04	162	3.5	140		
4.57	183	4.02	161	3.47	139		
4.52	181	3.99	160	3.45	138		
4.5	180	3.97	159	3.42	137		
4.47	179	3.94	158	3.4	136		

Бали з дисципліни конвертуються як в шкалу ECTS, так і в 4-бальну шкалу. Бали шкали ECTS у 4-бальну шкалу не конвертуються і навпаки. Оцінка ECTS у традиційну шкалу не конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала незалежні. Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Таблиця 2

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	2

11. Методичне забезпечення

1. Методичні розробки до практичних занять з хірургії (навчальний посібник). Модуль 1. / За ред. В.Г. Мішалова. – К.: Видавничий дім «Асканія», 2010. – 374 с.
2. Практикум з хірургії (навчальний посібник). Модуль 1. / За ред. В.Г. Мішалова. 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: Видавничий дім «Асканія», 2012. – 416 с.
3. Вісцеральна ішемія: навч. посіб. / Орел Ю.Г., Кобза І.І. – Львів: Манускрипт-Львів, 2019. – 36 с.
4. Проривна виразка шлунка та дванадцятипалої кишки. Кровотеча з виразки шлунка та дванадцятипалої кишки. (Методичні розробки для самостійної підготовки студентів до практичних занять з хірургії). Львів: ЛНМУ, 2009. – 19 с.
5. Гострий холецистит (Методичні розробки для самостійної підготовки студентів до практичних занять з хірургії). Львів: ЛНМУ, 2010. – 19 с.
6. Гострий панкреатит (Методичні розробки для самостійної підготовки студентів до практичних занять з хірургії). Львів: ЛНМУ, 2010. – 13 с.
7. Гостра непрохідність кишок (Методичні розробки для самостійної підготовки студентів до практичних занять з хірургії). Львів: ЛНМУ, 2010. – 20 с.
8. Гострий перитоніт (Методичні розробки для самостійної підготовки студентів до практичних занять з хірургії). Львів: ЛНМУ, 2010. – 15 с.
9. Ургентна абдомінальна хірургія (Змістовий модуль 1). Навчально-методичний посібник. Львів: 2011, ЛНМУ. – 104 с.
10. Хірургічні ускладнення виразкової хвороби, гострих симптоматичних виразок шлунка та дванадцятипалої кишки. Хвороби оперованого шлунка. Ранній і пізній демпінг-синдром. (Методичні розробки для самостійної підготовки студентів до практичних занять з хірургії). Львів: ЛНМУ, 2014. – 32 с.
11. Хірургічні ускладнення жовчнокам'яної хвороби. Гострий холецистит. Механічна жовтяниця. Білідигестивні нориці. Післяхолецистектомічний синдром. (Методичні розробки для самостійної підготовки студентів до практичних занять з хірургії). Львів: ЛНМУ, 2014. – 31 с.
12. Защемлені грижі. (Методичні рекомендації для студентів старших курсів). Львів: ЛНМУ, 2010. – 30 с.

12. Перелік теоретичних питань, практичних навичок і професійних вмінь, якими повинен оволодіти студент при вивченні модуля абдомінальна хірургія.

12.1 Теоретичні запитання.

1. Анатомо-функціональні відомості про сліпу кишку та апендикулярний відросток.
2. Методи обстеження хворих з гострим апендицитом.
3. Клініка та симптоми гострого апендициту.
4. Етіологія та патогенез гострого апендициту.
5. Диференціальний діагноз гострого апендициту.

6. Особливості клінічного перебігу гострого апендициту у дітей.
7. Особливості клінічного перебігу гострого апендициту у вагітних.
8. Особливості клінічного перебігу гострого апендициту у хворих старечого та похилого віку.
9. Ускладнення гострого апендициту.
10. Апендикулярний інфільтрат (клініка, діагностика, лікувальна тактика).
11. Апендикулярний абсцес правої клубової ділянки (клініка, діагностика, лікувальна тактика).
12. Тазовий абсцес. Клініка, діагностика, лікувальна тактика.
13. Піддіафрагмальний абсцес. Клініка, діагностика, лікувальна тактика.
14. Пілефлебіт. Клініка, діагностика, лікувальна тактика.
15. Розлитий апендикулярний перитоніт. Клініка, діагностика, лікувальна тактика.
16. Техніка типової апендектомії.
17. Лапароскопічна апендектомія.
18. Особливості оперативної техніки в залежності від форми гострого апендициту та розміщення червоподібного відростка.
19. Вид доступу та об'єм оперативного втручання при різних ускладненнях гострого апендициту.
20. Ускладнення при виконанні апендектомії.
21. Ускладнення апендектомії в ранньому та пізньому післяопераційному періоді.
22. Ведення післяопераційного періоду в пацієнтів з апендицитом та його ускладненнями.
23. Анатомо-функціональні відомості про жовчний міхур та позапечінкові жовчні протоки.
24. Етіологія та патогенез гострого холецистититу.
25. Класифікація гострого холецистититу.
26. Методи обстеження хворих з гострим холециститом.
27. Типова клінічна картина гострого холецистититу, її особливості серед осіб юного та старечого віку.
28. Диференційна діагностика гострого холецистититу.
29. Діагностична програма при гострому холециститі.
30. Лікувальна програма гострого холецистититу.
31. Ускладнення гострого холецистититу.
32. Особливості клінічної картини гострого холецистититу при наявності супровідної патології.
33. Клінічна картина ускладнень гострого холецистититу та їх диференційна діагностика.
34. Показання до екстрених операцій при гострому холециститі.
35. Показання до термінових операцій (24-48 годин) при гострому холециститі.
36. Характер оперативних втручань при гострому холециститі.
37. Характер оперативних втручань при ускладненнях гострого холецистититу.
38. Показання до мінінвазивних оперативних втручань (ендоскопічних, лапароскопічних, під контролем КТ та ультразвуку).
39. Інтраопераційні ускладнення холецистектомії та їх лікування.
40. Післяопераційні ускладнення та їх профілактика та лікування.
41. Передопераційна підготовка хворих з гострим холециститом.
42. Післяопераційне ведення пацієнтів з гострим холециститом.
43. Анатомо-функціональні відомості про підшлункову залозу.
44. Етіологія та патогенез гострого панкреатиту.
45. Класифікація гострого панкреатиту.
46. Методи обстеження хворих на гострий панкреатит.
47. Типова клінічна картина гострого панкреатиту.
48. Диференційна діагностика гострого панкреатиту.
49. Діагностична програма при гострому панкреатиті.
50. Лікувальна тактика при гострому панкреатиті.
51. Ускладнення гострого панкреатиту.
52. Особливості клінічної картини гострого панкреатиту при наявній супровідній патології.
53. Клінічна картина ускладнень гострого панкреатиту та їх диференційна діагностика.

54. Показання до оперативних втручань при гострому панкреатиті.
55. Характер оперативних втручань при гострому панкреатиті.
56. Характер оперативних втручань при ускладненнях гострого панкреатиту.
57. Показання до мінінвазивних оперативних втручань (ендоскопічних, лапароскопічних, під контролем УЗД) при гострому панкреатиті.
58. Лікування пацієнтів з гострим панкреатитом у післяопераційному періоді.
59. Анатомо-функціональні відомості про шлунок та дванадцятипалу кишку.
60. Методи обстеження хворих з перфоративною виразкою.
61. Класифікація перфоративної виразки.
62. Етіологія та патогенез перфоративної виразки.
63. Клініка типової перфоративної виразки.
64. Диференціальна діагностика перфоративної виразки.
65. Особливості клінічного перебігу атипової перфоративної виразки.
66. Особливості клінічного перебігу прикритої перфоративної виразки.
67. Особливості клінічного перебігу перфоративної виразки при перфорації в сальникову сумку.
68. Особливості перебігу перфоративної виразки при прориві її в заочеревний простір.
69. Вибір обсягу оперативного втручання при перфоративній виразці.
70. Техніка зашивання перфоративної виразки.
71. Техніка виконання пілородуоденопластики.
72. Вибір способу виконання ваготомії та пілородуоденопластики.
73. Показання до проведення та техніка виконання селективної ваготомії та антрумектомії.
74. Показання до проведення та техніка виконання селективної проксимальної ваготомії та пілородуоденопластики.
75. Показання до проведення та техніка виконання резекції шлунка при перфоративній виразці.
76. Лапароскопічні технології в хірургічному лікуванні перфоративної виразки.
77. Ускладнення у ранньому післяопераційному періоді при виконанні оперативних втручань з приводу перфоративної виразки.
78. Особливості ведення хворих з перфоративною виразкою у ранньому та пізньому післяопераційному періоді.
79. Ускладнення у пізньому післяопераційному періоді при виконанні оперативних втручань з приводу перфоративної виразки.
80. Етіологія та патогенез виразкової гастродуоденальної кровотечі.
81. Методи обстеження хворих з виразковою кровотечею.
82. Класифікація виразкових кровотеч.
83. Клініка виразкової гастродуоденальної кровотечі.
84. Диференціальна діагностика виразкової кровотечі.
85. Особливості перебігу виразкової гастродуоденальної кровотечі в залежності від ступеня її активності.
86. Особливості клінічного перебігу активної кровотечі .
87. Особливості клінічного перебігу виразкової кровотечі, що припинилася.
88. Техніка зашивання виразки, яка кривавить.
89. Вибір способу зупинки кровотечі в залежності від ступеня її активності.
90. Показання до консервативного лікування виразкової кровотечі.
91. Терапія виразкової гастродуоденальної кровотечі.
92. Методи ендоскопічного гемостазу та показання до їх застосування.
93. Методи оперативних втручань при виразковій кровотечі.
94. Вибір методу оперативного втручання в залежності від стану хворого, інтенсивності кровотечі, ступеня крововтрати, локалізації виразки.
95. Особливості техніки оперативних втручань при виразковій кровотечі.

96. Ускладнення у ранньому післяопераційному періоді при виконанні оперативних втручань з приводу виразкової кровотечі.
97. Лікування ускладнень у ранньому післяопераційному періоді при виконанні оперативних втручань з приводу виразкової кровотечі.
98. Особливості ведення хворих з виразковою кровотечею у ранньому та пізньому післяопераційному періоді.
99. Ускладнення у пізньому післяопераційному періоді при виконанні оперативних втручань з приводу перфоративної виразки.
100. Лікування ускладнень у пізньому післяопераційному періоді при виконанні оперативних втручань з приводу перфоративної виразки.
101. Анатомо-фізіологічні відомості про тонку і товсту кишку.
102. Визначення поняття непрохідності кишок.
103. Етіологія непрохідності кишок.
104. Сучасні питання патогенезу непрохідності кишок.
105. Класифікація непрохідності кишок.
106. Причини динамічної непрохідності кишок.
107. Клініка динамічної непрохідності кишок.
108. Лікування динамічної (функціональної) непрохідності кишок.
109. Види механічної непрохідності кишок.
110. Клініка обтураційної непрохідності кишок.
111. Особливості клініки странгуляційної непрохідності кишок.
112. Особливості клініки завороту окремих органів травного тракту.
113. Особливості клініки інвагінації.
114. Види інвагінацій. Особливості лікувальної тактики в залежності від часу початку захворювання.
115. Злукова хвороба. Етіологія злукової хвороби.
116. Сучасні аспекти патогенезу злукової хвороби.
117. Типова клінічна картина злукової хвороби.
118. Диференційна діагностика непрохідності кишок.
119. Диференційна діагностика окремих видів непрохідності кишок.
120. Сучасні методи діагностики гострої непрохідності кишок.
121. Рентгенологічні ознаки гострої непрохідності кишок.
122. УЗ-ознаки гострої непрохідності кишок.
123. Сучасна лікувальна програма непрохідності кишок.
124. Передопераційна підготовка пацієнтів з гострою кишковою непрохідністю.
125. Вибір характеру оперативного втручання при різних видах та рівнях непрохідності кишок.
126. Післяопераційна лікувальна програма при непрохідності кишок..
127. Профілактика та прогноз у хворих з гострою непрохідністю кишок.
128. Анатомо-функціональні відомості про очеревину.
129. Етіологія та патогенез гострого перитоніту.
130. Класифікація гострого перитоніту.
131. Методи обстеження хворих на гострий перитоніт.
132. Клінічна картина місцевого гострого перитоніту.
133. Клінічна картина поширеного перитоніту.
134. Диференційна діагностика гострого перитоніту.
135. Діагностична програма у хворого на гострий перитоніт.
136. Лікувальна тактика у хворого на гострий місцевий перитоніт.
137. Лікувальна тактика у хворого на гострий поширений перитоніт.
138. Ускладнення гострого перитоніту.
139. Особливості клінічної картини гострого перитоніту при наявній супутній патології.

140. Лікувальна тактика при гострому перитоніті.
141. Особливості передопераційної підготовки при гострому перитоніті.
142. Методи оперативних втручань при перитоніті в залежності від поширення запального процесу у черевній порожнині.
143. Показання до мініінвазивних методів лікування хворих на гострий перитоніт.
144. Етапи оперативного втручання при гострому поширеному перитоніті.
145. Післяопераційні ускладнення при гострому перитоніті їх діагностика профілактика та лікування.
146. Ведення пацієнтів з перитонітом у післяопераційному періоді.
147. Абдомінальний компартмент-синдром. Визначення, причини виникнення. Діагностика та лікувальна тактика.
148. Релaparотомія та лапаростомія в лікуванні поширеного перитоніту.
149. Визначення поняття грижі. Причини виникнення грижі.
150. Загальна симптоматика гриж.
151. Значення форми і розмірів грижі для перебігу захворювання.
152. Класифікація зовнішніх гриж черевної стінки.
153. Ускладнення гриж. Визначення, діагностика і лікування.
154. Грижі білої лінії живота. Клініка, класифікація, діагностика, диференційна діагностика, лікування.
155. Пупкові грижі. Клініка, класифікація, діагностика, диференційна діагностика, лікування.
156. Косі пахові грижі. Клініка, класифікація, діагностика, диференційна діагностика, лікування.
157. Прямі пахові грижі. Клініка, класифікація, діагностика, диференційна діагностика, лікування.
158. Післяопераційні грижі. Клініка, класифікація, діагностика, диференційна діагностика, лікування.
159. Стегнові грижі. Клініка, класифікація, діагностика, диференційна діагностика, лікування.
160. Защемлені грижі. Типова клініка. Клінічні види защемлених гриж. Діагностика, диференційна діагностика.
161. Хірургічна тактика при защемленій грижі.
162. Особливості оперативного втручання при защемленій грижі.
163. Ознаки життєздатності та нежиттєздатності защемленої кишки.
164. Запалення грижі. Клініка. Диференційна діагностика. Хірургічна тактика.
165. Пошкодження (травма) грижі. Клініка. Хірургічна тактика.
166. Кишкова непрохідність в грижі. Хірургічна тактика.
167. Невправима грижа. Клініка, діагностика, диференційна діагностика. Лікування.
168. Сучасні принципи і методи оперативного лікування гриж.
169. Внутрішні грижі. Клініка. Класифікація. Діагностика.
170. Диференційна діагностика грижі стравохідного отвору діафрагми.
171. Які причини розвитку грижі стравохідного отвору діафрагми ?
172. Який механізм розвитку грижі стравохідного отвору діафрагми ?
173. Які існують види гриж стравохідного отвору діафрагми ?
174. Які скарги хворих спостерігаються при грижі стравохідного отвору діафрагми ?
175. Які об'єктивні прояви грижі стравохідного отвору діафрагми ?
176. Які ускладнення можуть виникати при грижі стравохідного отвору діафрагми ?
177. Діагностична програма при грижі стравохідного отвору діафрагми.
178. Визначення та методи діагностики виразкової хвороби шлунку та дванадцятипалої кишки.
179. Які існують фактори агресії у розвитку виразкової хвороби ?
180. Що відноситься до факторів захисту слизової оболонки шлунка ?
181. Які анатомічні зони має шлунок ?
182. За рахунок яких артерій кровопостачається шлунок ?
183. Який вплив на шлунок має блукаючий нерв ?

184. Який вплив на шлунок має симпатична інервація ?
185. Які ускладнення виразкової хвороби шлунку та дванадцятипалої кишки ?
186. Які особливості больового синдрому при шлунковій локалізації виразки ?
187. Які особливості больового синдрому при дуоденальній локалізації виразки ?
188. Фізикальні клінічні ознаки при виразковій хворобі шлунку та дванадцятипалої кишки.
189. Діагностичної програма при виразковій хворобі шлунку та дванадцятипалої кишки.
190. З якими захворюваннями слід проводити диференційну діагностику виразкової хвороби шлунку та дванадцятипалої кишки ?
191. Які скарги спостерігаються у хворих при наявності перешкоди на рівні вихідного відділу шлунку ?
192. Які скарги спостерігаються у хворих при наявності перешкоди на рівні дистального відділу дванадцятипалої кишки ?
193. Дайте визначення пілородуоденального стенозу.
194. Причини розвитку і класифікація пілородуоденального стенозу.
195. Які скарги спостерігаються при субкомпенсованому стенозі ?
196. Які скарги спостерігаються при компенсованому стенозі ?
197. Які скарги спостерігаються при декомпенсованому стенозі ?
198. Які об'єктивні клінічні ознаки субкомпенсованого і декомпенсованого пілородуоденального стенозу ?
199. Рентгенологічні ознаки ступенів пілородуоденального стенозу.
200. Які принципи лікування пілородуоденального стенозу ?
201. Які існують показання до хірургічного лікування виразкової хвороби шлунку та дванадцятипалої кишки ?
202. Яким методам операцій слід надавати увагу при локалізації виразки у дванадцятипалій кишці ?
203. Яким методам операцій слід надавати увагу при локалізації виразки у шлунку ?
204. Визначення пептичної виразки анастомозу.
205. Які причини виникнення пептичної виразки анастомозу ?
206. Які скарги хворих при пептичній виразці анастомозу ?
207. Які об'єктивні клінічні ознаки можна виявити при пептичній виразці анастомозу ?
208. Яка суть діагностичної програми при пептичній виразці анастомозу ?
209. З якими захворюваннями слід діагностувати пептичну виразку анастомозу ?
210. Яке медикаментозне лікування застосовується при пептичній виразці анастомозу ?
211. Який обсяг хірургічного втручання при пептичній виразці анастомозу ?
212. Дайте визначення синдрому Маллорі-Вейса.
213. Які скарги у хворих із синдромом Маллорі-Вейса ?
214. Які об'єктивні прояви синдрому Маллорі-Вейса ?
215. Які методи дослідження використовуються для уточнення діагнозу синдрому Маллорі-Вейса ?
216. З якими захворюваннями слід проводити диференційну діагностику синдрому Маллорі-Вейса ?
217. Лікувальна тактика при синдромі Маллорі-Вейса.
218. Які показання до хірургічного лікування синдрому Маллорі-Вейса ?
219. З якими захворюваннями слід проводити диференційну діагностику при грижі стравохідного отвору діафрагми ?
220. У чому полягає консервативне лікування грижі стравохідного отвору діафрагми ?
221. Які показання до хірургічного лікування грижі стравохідного отвору діафрагми ?
222. Суть оперативних втручань при грижі стравохідного отвору діафрагми.
223. Тимчасова непрацездатність і реабілітація хворих при грижі стравохідного отвору діафрагми.
224. Профілактика та прогноз у хворих з грижами стравохідного отвору діафрагми.
225. Неспецифічний виразковий коліт. Клініка, класифікація, діагностика, диференційна діагностика, лікування.

226. Хвороба Крона. Клініка, класифікація, діагностика, диференційна діагностика, лікування.
227. Етіологія, патогенез, клініка мезентеріального венозного тромбозу.
228. Лікувальна тактика при венозному мезентеріальному тромбозі.
229. Класифікація гострої вісцеральної ішемії.
230. Клінічна характеристика стадій перебігу мезентеріальної ішемії.
231. Хірургічна тактика при гострому артеріальному мезентеріальному тромбозі.
232. Методи діагностики вісцеральної ішемії.
233. Етіологія, патогенез, класифікація хронічної вісцеральної ішемії.
234. Синдром „черевної жаби”. Клініка, диференціальна діагностика.
235. Особливості клінічного перебігу різних форм хронічної вісцеральної ішемії.
236. Лікувальна тактика і методи хірургічного лікування при хронічній вісцеральній ішемії.
237. Етіологія, патогенез, класифікація дивертикулярної хвороби товстої кишки.
238. Клініка, методи дослідження, диференційний діагноз дивертикулярної хвороби товстої кишки.
239. Ускладнення дивертикулярної хвороби товстої кишки. Консервативне та оперативне лікування.
240. Класифікація, діагностика і лікування поліпів та поліпозу товстої кишки.
241. Трансплантація кишок. Класифікація хвороб, що потребують пересадки кишок. Методика трансплантації кишок.
242. Механічна жовтяниця. Причини виникнення. Диференціальна діагностика. Лікувальна тактика.
243. Кісти печінки. Класифікація. Діагностика, лікування.
244. Цироз і фіброз печінки. Синдром портальної гіпертензії. Класифікація. Ускладнення. Діагностика і лікування.
245. Пересадка печінки. Показання та протипоказання до трансплантації печінки. Методика вибору донора. Методи трансплантації печінки. Умови зберігання донорської печінки та її транспортування.
246. Етіологія, патогенез і класифікація хронічного панкреатиту.
247. Клінічний перебіг і методи діагностики хронічного панкреатиту.
248. Диференційна діагностика хронічного панкреатиту.
249. Консервативне і хірургічне лікування хронічного панкреатиту.
250. Ускладнення хронічного панкреатиту. Клініка. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування.
251. Кісти та нориці підшлункової залози. Класифікація. Клініка. Діагностика.
252. Ускладнення кіст підшлункової залози (нагноєння, перфорація, кровотечі, малігнізація). Принципи хірургічної тактики.
253. Показання до трансплантації підшлункової залози та їх обґрунтування. Методика трансплантації підшлункової залози.
254. Захворювання селезінки. Діагностика і лікувальна тактика.
255. Хірургічна тактика при ускладнених формах інфекційних та паразитарних захворювань тонкої кишки.
256. Гострий і хронічний геморой (етіологія, патогенез, класифікація, клініка, методи дослідження, диференційний діагноз, лікування консервативне та оперативне, види операцій).
257. Гострий і хронічний парапроктит (етіологія, патогенез, класифікація, клініка, методи дослідження, диференційний діагноз, лікування).
258. Анальна тріщина. Етіологія, патогенез, класифікація. Діагностика і лікування.
259. Епітеліальний куприковий хід. Діагностика і лікування.
260. Захворювання м'яких тканин промежини (синдром опущення, піодермія, перианальний дерматит, кондилломатоз). Діагностика і лікування.
261. Тератоми параректальної локалізації. Класифікація. Діагностика і лікування.

12.2 Практичні навички

- 1) зібрати анамнез та правильно оцінити симптом Волковича-Кохера;
- 2) провести фізикальне обстеження всіх органів і систем пацієнта;
- 3) оцінити показники пульсу та артеріального тиску;
- 4) правильно оцінити наявність, локалізацію та ступінь вираженості болочості та дефансу м'язів передньої черевної стінки та поперекової ділянки;
- 5) продемонструвати симптом Ровзінга та оцінити його вираженість (негативний, слабо позитивний, позитивний, різко позитивний);
- 6) продемонструвати симптом Сітковського та оцінити його вираженість (негативний, слабо позитивний, позитивний, різко позитивний);
- 7) продемонструвати симптом Воскресенського та оцінити його вираженість (негативний, слабо позитивний, позитивний, різко позитивний);
- 8) продемонструвати симптом Бартом'є-Міхельсона та оцінити його вираженість (негативний, слабо позитивний, позитивний, різко позитивний);
- 9) продемонструвати симптом Щоткіна-Блюмберга та оцінити його вираженість (негативний, слабо позитивний, позитивний, різко позитивний);
- 10) продемонструвати симптом Яуре-Розанова (ретроцекальне розташування відростка) та оцінити його вираженість (негативний, слабо позитивний, позитивний, різко позитивний);
- 11) продемонструвати симптом Коупа (ретроцекальне розташування відростка) та оцінити його вираженість (негативний, слабо позитивний, позитивний, різко позитивний);
- 12) асистувати при виконанні операції апендектомії та виконувати окремі етапи оперативного втручання;
- 13) скласти індивідуальну програму післяопераційного ведення пацієнта з гострим апендицитом;
- 14) робити перев'язки;
- 15) доглядати за дренажами, промивати дренажі та вводити в них лікарські препарати, видаляти дренажі з черевної порожнини;
- 16) робити очисну клізму;
- 17) довенно вводити лікарські препарати, встановлювати внутрішньовенний катетер;
- 18) зупиняти кровотечу з післяопераційної рани у поверхневих шарах черевної стінки;
- 19) оформити історію хвороби;
- 20) оформити рецепт на ліки;
- 21) правильно оцінити характер, вираженість болю та його ірадіацію показники пульсу та артеріального тиску, температури тіла у хворого з гострим холециститом;
- 22) виявити та оцінити жовтяницю, пігментацію шкіри від застосування грілок, розширення вен передньої черевної стінки („голова медузи”);
- 23) виявити та оцінити захисне напруження м'язів в ділянці правого підребер'я, збільшений болючий жовчний міхур або інфільтрат, наявність рідини в черевній порожнині;
- 24) демонструвати наявність симптомів та ступінь їх вираженості (негативний, слабо позитивний, позитивний, різко позитивний): Захар'їна, Кера, Курвуаз'є, Мерфі, Образцова, Ортнера, Мюсі-Георгієвського, Боткіна (холецисто-кардіальний), Щоткіна-Блюмберга;
- 25) асистувати на операціях холецистектомії та виконувати окремі етапи оперативного втручання (включаючи мініінвазивні та лапароскопічні);
- 26) асистувати при катетеризації центральних вен;
- 27) вести хворого у післяопераційному періоді: оцінювати загальний стан хворого, робити перев'язки, доглядати за дренажами, вводити лікарські препарати через дренажі у черевну порожнину та жовчні шляхи, видаляти дренажі з черевної порожнини та жовчних протоків, знімати шви, асистувати при хірургічній обробці рани під час її гнійного ускладнення;
- 28) оформити історію хвороби, написати передопераційний епікриз та протокол операції у хворого із холециститом;
- 29) оформити рецепт на лікарські препарати;

- 30) давати правильні рекомендації у післяопераційному періоді (харчовий режим, трудова діяльність);
- 31) зібрати анамнез, провести огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию у хворого на гострий панкреатит;
- 32) правильно оцінювати дані фізикального дослідження у хворого на гострий панкреатит;
- 33) виявляти та правильно оцінювати ступінь вираженості (негативний, слабо позитивний, позитивний, різко позитивний) наступних симптомів: Керте, Мейо-Робсона, Щоткіна-Блюмберга, Джонсона-Куллена-Грюнвальда, Мондора;
- 34) оформити історію хвороби, написати передопераційний епікриз та протокол операції;
- 35) оформити виписку та виписати лікарняний лист;
- 36) виписати рецепт на лікарські препарати;
- 37) виконувати загальні лікарські маніпуляції (зміну пов'язок, догляд за дренажами у черевній порожнині, промивання дренажів та введення в них лікарських препаратів, видалення дренажів, знімання швів, дренажування та промивання шлунка, довенне введення лікарських препаратів, встановлення внутрішньовенного катетеру);
- 38) надавання правильних рекомендацій щодо життя у післяопераційному періоді (режим харчування, особливості трудової діяльності);
- 39) провести клінічні діагностичні дослідження у хворого з виразковою кровотечею: зібрати анамнез, здійснити огляд хворого, пальпацію, перкусію аускультацию, ректальне дослідження;
- 40) здійснити курацію хворого з написанням історії хвороби;
- 41) вміти виконувати наступні маніпуляції: внутрішньовенні ін'єкції, декомпресію шлунку, перев'язки, догляд за дренажами черевної порожнини, зондом для декомпресії шлунку;
- 42) виявляти симптоми та синдроми та оцінювати ступінь їх вираженості (Щоткіна-Блюмберга, Валя, Ківуля, Матьє-Склярова, Шланге, Вільмса, Чугуєва, Шимана-Данса, Цеге-фон Мантейфеля, Гольда);
- 43) методика проведення ентерографії;
- 44) виконати промивання шлунка та оцінити кількість та характер вмісту;
- 45) виконати сифонну клізму та оцінити її діагностичну та лікувальну значущість;
- 46) зібрати анамнез, провести огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию у хворого на гострий перитоніт;
- 47) виявляти симптом Щоткіна-Блюмберга та правильно оцінювати ступінь його вираженості (негативний, слабо позитивний, позитивний, різко позитивний);
- 48) скласти індивідуальну діагностичну програму у конкретного хворого на гострий перитоніт;
- 49) здійснити оцінку результатів лабораторних та інструментальних методів дослідження;
- 50) скласти індивідуальну схему діагностичних досліджень, включаючи збір анамнезу, огляд та інші методи;
- 51) вибрати з даних анамнезу відомості, що свідчать про наявність суб'єктивних ознак черевних гриж;
- 52) перевірити наявність симптому кашльового поштовху;
- 53) провести пальцеве дослідження пахового каналу з визначенням стану зовнішнього та внутрішнього кілець, відношення грижового мішка до елементів сім'яного канатику;
- 54) визначити розміри грижових воріт при різних грижах;
- 55) пальпаторно та аускультативно визначити вміст грижового мішка;
- 56) асистувати на операціях при захворюваннях шлунку та дванадцятипалої кишки;
- 57) самостійно перев'язувати хворих;
- 58) складання плану обстеження хворого з хірургічною патологією;
- 59) оформлення медичної карти стаціонарного хворого, витягу з медичної карти стаціонарного хворого, листка непрацездатності, посильного листа на МСЕК, санаторно-курортної картки, екстреного повідомлення про інфекційне захворювання, повідомлення про хворого зі злоякісною пухлиною;

- 60) методика обстеження хворого: дослідження лімфатичних вузлів (шийних, пахвових, пахвинних), периферичних артерій та вен;
- 61) методика фізикального обстеження щитовидної залози і молочних залоз;
- 62) методика фізикального обстеження шлунка і товстої кишки;
- 63) методика фізикального обстеження печінки, селезінки;
- 64) методика визначення групової належності крові;
- 65) виконання проб на сумісність, резус-сумісність, біологічної проби;
- 66) методика вимірювання центрального венозного тиску (ЦВТ);
- 67) приготування хворих до планових та ургентних операцій;
- 68) проведення премедикації;
- 69) катетеризація та надлонна пункція сечового міхура;
- 70) методи тимчасової зупинки зовнішньої кровотечі;
- 71) методи зупинки венозних кровотеч;
- 72) методи відновлення прохідності верхніх дихальних шляхів;
- 73) методи штучної вентиляції легенів (ШВЛ);
- 74) непрямий масаж серця;
- 75) пальцеве дослідження прямої кишки;
- 76) методика проведення ректороманоскопії;
- 77) зняття швів з операційної рани;
- 78) промивання шлунка;
- 79) орієнтація в призначенні хірургічного інструментарію: голки хірургічні (ріжучі, колючі, атравматичні), голкотримачі, затискачі кровоспинні (м'які прямі, вигнуті легеневі), ранорозширювачі, черевні дзеркала, жоми кишкові (прямі та вигнуті), скальпелі, ножиці, зшиваючі апарати, апарати для накладання шлунково-кишкових та міжкишкових анастомозів;
- 80) пункція вени у ліктьовому згині та під'єднання системи для переливання кровозамінників;
- 81) методика проведення лапароцентезу;
- 82) асистування на екстрених і планових операціях.

12.3 Професійні вміння

1. Вміти виявляти основні клінічні симптоми і встановлювати діагноз типових і атипових форм гострого апендициту.
2. Вміти визначати тактику лікування при гострому апендициті.
3. Вміти розпізнавати клінічні симптоми ускладнень гострого апендициту, призначати діагностичну програму і встановлювати їх діагноз.
4. Вміти визначати лікувальну тактику при різних ускладненнях гострого апендициту.
5. Вміти діагностувати ранні та пізні ускладнення апендектомії та визначати лікувальну тактику при них.
6. Вміти проводити диференційну діагностику болю в правому підребер'ї.
7. Вміти розпізнавати клінічну картину гострого холециститу, призначати діагностичну програму, встановлювати діагноз згідно класифікації хвороби.
8. Вміти виявляти основні клінічні симптоми і встановлювати наявність або відсутність атипових синдромів холециститу: гастритного, холецисто-кардіального, гепато-циротичного, холангітного, панкреатитного.
9. Вміти обґрунтовувати вибір методу хірургічного лікування та визначати показання до проведення екстрених, термінових та відкладених операцій при гострому холециститі.
10. Вміти виявляти клінічні ознаки, призначати діагностичну програму і діагностувати ускладнення гострого холециститу.
11. Вміти визначати лікувальну тактику при ускладненнях гострого холециститу.
12. Вміти розпізнавати клінічні ознаки і діагностувати основні ускладнення холецистектомії та визначати лікувальну тактику при них.

13. Вміти проводити диференційну діагностику гострого панкреатиту з іншими гострими захворюваннями органів черевної порожнини, інших органів та систем.
14. Вміти складати індивідуальну діагностичну програму при гострому панкреатиті.
15. Вміти обґрунтовувати та формулювати попередній діагноз основного захворювання, ускладнень та супровідної патології при гострому панкреатиті.
16. Вміти встановлювати наявність або відсутність синдрому поліорганної недостатності (дисфункції) при гострому панкреатиті.
17. Вміти встановлювати наявність або відсутність гострої дихальної недостатності при гострому панкреатиті.
18. Вміти встановлювати наявність або відсутність гострої серцево-судинної недостатності при гострому панкреатиті.
19. Вміти встановлювати наявність або відсутність гострої печінкової недостатності при гострому панкреатиті.
20. Вміти встановлювати наявність або відсутність гострої ниркової недостатності при гострому панкреатиті.
21. Вміти встановлювати наявність або відсутність гострої недостатності шлунково-кишкового тракту при гострому панкреатиті.
22. Вміти встановлювати наявність або відсутність енцефалопатії при гострому панкреатиті.
23. Вміти обґрунтовувати призначення багатоцільової, багатокомпонентної консервативної терапії при гострому панкреатиті.
24. Вміти визначати тактику лікування гострого панкреатиту та проводити вибір оперативних втручань (мініінвазивних та „відкритих” в залежності від ускладнень захворювання).
25. Вміти проводити профілактику тромбоемболічних, серцево-судинних та легеневих ускладнень після операцій на органах черевної порожнини.
26. Вміти виявляти найбільш характерні клінічні ознаки виразкової гастродуоденальної кровотечі.
27. Вміти складати план обстеження хворого з виразковою кровотечею і встановлювати діагноз відповідно до локалізації виразки і ступеня важкості кровотечі, класифікації кривавлячих виразок за Forrest.
28. Вміти надавати невідкладну допомогу на дошпитальному етапі при профузній гастродуоденальній кровотечі (на дому, у кареті швидкої допомоги).
29. Вміти визначати показання до вибору оптимального способу лікування, обсяг оперативного лікування в залежності від локалізації виразки, інтенсивності кровотечі, ступеню крововтрати.
30. Вміти діагностувати і диференціювати клініку типових і атипових форм проривної виразки шлунка й дванадцятипалої кишки.
31. Вміти визначати показання до вибору оптимального методу хірургічного лікування проривної виразки шлунка й дванадцятипалої кишки.
32. Вміти інтерпретувати дані оглядових рентгенограм органів черевної порожнини з „гострим животом”.
33. Вміти виявляти найбільш суттєві клінічні ознаки гострої кишкової непрохідності.
34. Вміти діагностувати і диференціювати різні форми гострої кишкової непрохідності.
35. Вміти складати індивідуальну схему діагностичних досліджень та інтерпретувати їх результати при різних формах гострої кишкової непрохідності.
36. Вміти інтерпретувати порушення водно-електролітного балансу кислотно-лужної рівноваги, результати рентгенологічного дослідження та УЗД при різних формах гострої кишкової непрохідності.
37. Вміти визначати показання до операції при кишковій непрохідності та обґрунтовувати вибір методу хірургічного лікування при різних формах гострої кишкової непрохідності.
38. Вміти виявляти найбільш характерні ознаки гострого перитоніту.
39. Вміти призначати додаткові методи діагностики при гострому перитоніті.

40. Вміти інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних методів дослідження при гострому перитоніті.
41. Вміти проводити диференційну діагностику перитоніту з синдромом хибного гострого живота.
42. Вміти обґрунтовувати та формулювати діагноз перитоніту згідно існуючої класифікації.
43. Вміти встановлювати наявність або відсутність синдрому поліорганної недостатності (дисфункції) при гострому перитоніті.
44. Вміти встановлювати наявність або відсутність синдрому гострої дихальної недостатності при гострому перитоніті.
45. Вміти встановлювати наявність або відсутність синдрому гострої серцево-судинної недостатності при гострому перитоніті.
46. Вміти встановлювати наявність або відсутність синдрому гострої печінкової недостатності при гострому перитоніті.
47. Вміти встановлювати наявність або відсутність синдрому гострої ниркової недостатності при гострому перитоніті.
48. Вміти встановлювати наявність або відсутність синдрому гострої недостатності шлунково-кишкового тракту при гострому перитоніті.
49. Вміти встановлювати наявність або відсутність синдрому енцефалопатії при гострому перитоніті.
50. Визначати показання до мініінвазивних та „відкритих” оперативних втручань в залежності від поширеності перитоніту.
51. Визначати показання до формування лапаростоми та застосування інших методів пролонгованої санації черевної порожнини.
52. Вміти діагностувати різні види черевних гриж.
53. Вміти діагностувати защемлену грижу.
54. Вміти визначати хірургічну тактику при защемлені, запаленні та травмі грижі.
55. Вміти визначати вид защемлення за інтраопераційними даними та обирати хірургічну тактику в залежності від цього.
56. Вміти визначати спосіб пластики гризових воріт в залежності від виду грижі та її ускладнення.
57. Вміти оцінювати дані анамнезу, клінічного обстеження та спеціальних методів дослідження при захворюваннях печінки.
58. Вміти діагностувати цироз печінки та розпізнавати його ускладнення.
59. Вміти визначати тактику лікування синдрому внутрішньопечінкової портальної гіпертензії.
60. Вміти визначати показання та протипоказання до трансплантації печінки.
61. Вміти проводити інтерпретацію біохімічних аналізів крові: білірубіну, його фракцій; сечовини, азоту, креатиніну; білків крові, показників кислотно-лужної рівноваги, електролітів крові, коагулограми при захворюваннях печінки.
62. Вміти інтерпретувати дані контрастного рентгенологічного дослідження у хворих із захворюваннями шлунку й дванадцятипалої кишки, товстої та тонкої кишки.
63. Вміти формулювати та обґрунтовувати діагноз при ускладненнях виразкової хвороби шлунку й дванадцятипалої кишки.
64. Вміти інтерпретувати результати лабораторних, рентгенологічних та інструментальних досліджень при різних ускладненнях виразкової хвороби шлунку й дванадцятипалої кишки.
65. Вміти обґрунтовувати вибір необхідної лікувальної тактики при ускладненнях виразкової хвороби шлунку й дванадцятипалої кишки.
66. Вміти виявляти основні клінічні ознаки гострої і хронічної вісцеральної ішемії, призначати методи діагностики, інтерпретувати результати додаткових досліджень, встановлювати діагноз згідно існуючої класифікації.
67. Вміти визначати лікувальну тактику при вісцеральній ішемії.

68. Вміти розпізнавати основні клінічні симптоми, призначати діагностичну програму, інтерпретувати результати досліджень, проводити диференціальну діагностику і встановлювати діагноз згідно існуючої класифікації при хронічному панкреатиті.
69. Вміти визначати лікувальну тактику при хронічному панкреатиті.
70. Вміти розпізнавати основні клінічні симптоми, призначати діагностичну програму, інтерпретувати результати досліджень, проводити диференціальну діагностику і встановлювати діагноз згідно існуючої класифікації при захворюваннях селезінки.
71. Вміти визначати лікувальну тактику при захворюваннях селезінки.
72. Вміти розпізнавати основні клінічні симптоми, призначати діагностичну програму, проводити диференціальну діагностику, інтерпретувати результати досліджень і встановлювати діагноз згідно існуючої класифікації при неспецифічному виразковому коліті та хворобі Крона.
73. Вміти визначати лікувальну тактику при неспецифічному виразковому коліті та хворобі Крона.
74. Вміти розпізнавати основні клінічні симптоми, призначати діагностичну програму, проводити диференціальну діагностику, інтерпретувати результати досліджень і встановлювати діагноз згідно існуючої класифікації при доброякісних пухлинах тонкої і товстої кишки.
75. Вміти визначати лікувальну тактику при доброякісних пухлинах тонкої і товстої кишки.
76. Вміти розпізнавати клінічні ознаки, проводити діагностику та визначати лікувальну тактику при дивертикулярній хворобі товстої кишки.
77. Вміти розпізнавати основні клінічні симптоми, призначати діагностичну програму, проводити диференціальну діагностику, інтерпретувати результати досліджень і встановлювати діагноз згідно існуючої класифікації при захворюваннях прямої кишки.
78. Вміти визначати лікувальну тактику при захворюваннях прямої кишки.
79. Вміти розпізнавати основні клінічні симптоми, призначати діагностичну програму, проводити диференціальну діагностику, інтерпретувати результати досліджень і встановлювати діагноз згідно існуючої класифікації при захворюваннях м'яких тканин промежини.
80. Вміти визначати лікувальну тактику при захворюваннях м'яких тканин промежини.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.

БАЗОВА:

1. Хірургічна гастроентерологія: Навчальний посібник / М.П. Павловський, Н.І. Бойко, С.М. Чуклін та ін. – Львів: «Кварт», 2010. – 432 с.
2. Хірургія: в 2-х томах. Т. 1: підручник / [С. О. Бойко, О. О. Болдіжар, П. О. Болдіжар та ін.] ; за ред.: П. Г. Кондратенка, В. І. Русина. – Вінниця: Нова Книга, 2018. – 704 с.
3. Хірургія: підручник / За ред. Л.Я. Ковальчука. – Тернопіль: ТДМУ, 2010. – 1056 с.
4. Хірургія. Том II / За редакцією Я.С. Березницького, М.П. Захараша, В.Г. Мішалова. – Дніпропетровськ: РВА «Дніпро-VAL», 2007. – 628 с.
5. Захараш М.П., Пойда О.І., Кучер М.Д. Хірургія: підручник. – К.: Медицина, 2006. – 656 с.
6. Клінічна хірургія, том 2 / За ред. Л.Я. Ковальчука, В.Ф. Саєнка, Г.В. Книшова. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. – 504 с.
7. Стандарти організації та професійно орієнтовані протоколи надання медичної допомоги хворим з невідкладною хірургічною патологією органів живота / Науково-методичне видання // За редакцією Я.С. Березницького, П.Д. Фоміна. – К.: ТОВ «Доктор-Медіа», 2010. – 470 с.
8. Лекції з госпітальної хірургії: навчальний посібник / За ред. докт. мед. наук, проф. В.Г. Мішалова. – У 3-х т. – Т. I-III. – 2-ге вид., доп. і переробл. – К.: Видавничий дім «Асканія», 2008.

ДОПОМІЖНА:

9. Хирургия: Учебник: В 2 томах. Т. 2 / Бойко С.А., Болдижар А.А., Болдижар П.А. и др.; Под ред. П.Г. Кондратенко, В.И. Русина. – 3-е изд., перераб. и доп. – 3-е изд., перераб. и доп. – К.: Издатель Заславский А.Ю., 2017. – 676 с.
10. Радзіховський А.П., Бабенко В.І. Невідкладна хірургія органів черевної порожнини. Київ. "Фенікс", 2002. – 319 с.

11. Електронна книга. Хірургія живота. – Тернопіль, 1999.
12. Електронна книга. Лапароскопічна хірургія. – Тернопіль, 1999.
13. Савельев В.С. Руководство по неотложной хирургии органов брюшной полости. – М.: Медицина, 2000.
14. Практична колопроктологія / В.М. Масляк, М.П. Павловський, Ю.С. Лозинський, І.М. Варивода. – Львів: Світ, 1993. – 144 с.
15. Саенко В.Ф. и соавт. Диагностика и лечение острого кровотечения в просвет пищеварительного канала. Ровно. 1997. – 384 с.
16. Хірургічні хвороби: Підручник / За ред. проф. П.Г. Кондратенка. – Х.: Факт, 2006. – 816 с.
17. Кімакович В.Й., Грубнік В.В., Мельниченко Ю.А., Тумак І.М. Діагностична і лікувальна ендоскопія травного каналу. – Львів: Видавництво Мс, 2003. – 208 с.
18. Хирургические болезни: Учебник. / Под ред. М.И. Кузина. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Медицина, 2002. – 784 с.
19. Клиническая хирургия. / Под редакцией Р. Кондена, Л. Найхуса: Пер. с англ. – М.: Практика, 1998. – 717 с.
20. Зайцев В.Т., Белый В.Е., Алексеенко И.С. Неотложная хирургия брюшной полости. – Киев: „Здоров’я”, 1988. – 272 с.
21. Лисицын К.М., Ревской А.К. Неотложная абдоминальная хирургия при инфекционных и паразитарных болезнях. Москва. "Медицина". 1988. – 336 с.
22. Хирургия: Руководство для врачей и студентов. Перевод с англ. / Под ред. В.Е. Jarrel, R.C. Sarabasi. – М.: ГЕОТАР, 1997. – 1069 с.
23. Готье С.В., Константинов Б.А., Цирульникова О.М. Трансплантация печени: Руководство для врачей. – Элби-СПб, 2008. – 248 с.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: професор Кобза Ігор Іванович, професор Орел Юрій Глібович, доцент Коваль Андрій Іванович, доцент Трутяк Роман Ігорович, асистент Савченко Аркадій Андрійович